

4., 5., 6., i 7. broju "Glasnika Općine Klana" te Klanjskim suvenirima, propektima, vodičima i razglednicama. Ana SUŠNIK-MUDRIĆ izvješćuje o radu Osnovne škole Klana u školskoj godini 1999.-2000., a Ivana STARČIĆ o Kućici "Rebar". DOMAĆA BESIDA nastavlja donositi literarne uratke klanjskih pjesnika, Antona STARČIĆA ŠOPEĆA, Maria TAUČERA, Veljka KOVAČEVIĆA i Matije RASPORA. U rubriku NAŠ KRAJ U SLICI ovog puta uvrštene su fotografije, te razglednice iz privatne kolekcije dr. Vladimira Smešnjog. Na sam kraj uvrštene su i fotografije članova nogometnog kluba "Klana" koje je 2001. god. proslavilo sedamdesetu obljetnicu; slike su iz razdoblja između Prvog i Drugog svjetskog rata te neposredno nakon njega.

Zbornik predstavlja simbiozu lokalnih zanesenjaka, zaljubljenika u zavičaj i njegove vrijednosti, te visokoznanstvenih djelatnika izvan Klane; svakako, bitan početni poticaj je činjenica da je u Klani rođen slavni i zaslužan dr. Matko Laginja. Rezultat toga su značajni doprinosi povijesnoj znanosti, filologiji, toponimiji, povijesti gospodarstva, povijesti svakodnevice itd. Možemo reći kako prinosi povijesti toga područja neće ostati nepoznati, što je i bila prvotna nakana članova Društva za povjesnicu Klana (Katedre čakavskog sabora). Treba još samo dodati da Zborniku kao glavni urednik na čelu stoji u mnogočemu i inače vrlo agilan Klanjac, profesor Ivan Šnajdar.

Maja Polić

PRAPUTNJAK

ZBORNİK RADOVA, BR. I. I II.

Potporom Mjesne zajednice Praputnjak te velikog broja mještana godine 1981. objavljen je prvi broj Zbornika posvećenog malom mjestu ponad Bakra, Praputnjaku. Pred čitateljima se po prvi puta nalazi skupina članaka, čiji su sadržaji svojevrsna sinteza; osvijetljena je povijest i svakodnevnica jednog maloga primorskog mjesta, a zabilježene su, također, i promjene te dolazak novih vrijednosti koje su na svoj način oplemenile živote Praputnjaraca. Brojne manifestacije prožete iznimnom ljubavlju za zavičaj, pored nemalih pojedinačnih angažmana u otkrivanju segmenata prošlosti, svjedoče i o osobitoj ljepoti kulturnog nasljeđa Praputnjaka. Potaknuti time, ali i činjenicom da ne postoji edicija u kojoj bi čitatelji na jednom mjestu dobili uvid u prošlost i sadašnjost njihova mjesta, u postojanje velikog broja istaknutih sumještana koji su djelovali na različitim područjima života, nekolicina Praputnjaraca odlučila je svome rodnom mjestu dati poklon trajne vrijednosti. Tako, čak nakon sedam godina prikupljanja materijala i temeljitih priprema, uloženi trud i znanje urodili su plodom - nastao je opsežan, izuzetno sadržajan i raznovrstan zbornik koji je u mnogočem rijetkost te je primjer i za druge lokalne historiografije.

U tom Zborniku na 516 tiskanih stranica objedinjeni su uradci znanstvenoistraživačkog, stručnog, publicističkog i literarnog karaktera. Zanimljivost i vrijednost edicije podiže i veliki broj

fotografija, ilustracija te pretisaka dokumenata sadržajno vezanih uz članke.

Nakon predgovora i uvodne riječi, slijede radovi: dr. sc. Stjepan FRANČIŠKOVIĆ, *Prostorni smještaj Praputnjaka i Povijesni razvoj Praputnjaka*; dr. sc. Vinko TADEJEVIĆ, *Pobuna naših mještana 1867. godine*; dr. sc. S. FRANČIŠKOVIĆ, *Privredni razvoj*; dr. sc. V. TADEJEVIĆ, *Ekonomska emigracija Praputnjaraca u strane zemlje*; dr. sc. Radojica F. BARBALIĆ, *Zapisi o pomorcima Praputnjaka*; Miro ŠTIGLIĆ, *Pogled na poljoprivredu Praputnjaka*; dr. sc. Nikola ZDANOVSKI, *Prehrana, mliječnost i mlijeko primorske ovce*; dr. sc. V. TADEJEVIĆ – Vilim FRANČIŠKOVIĆ, *Bakarska vodica – praputnjarski pjenušac*; dr. sc. Lujo MARGETIĆ, *Nekoliko riječi o Zemljišnoj zajednici*; dr. sc. V. TADEJEVIĆ – Draško MARŠANIĆ, *Toponimi Praputnjaka*; dr. sc. S. FRANČIŠKOVIĆ, *Kulturni razvoj*; Vinko BUJAN, *Pučka škola u Praputnjaku i njen razvoj; Zdravstvena općina Hreljin – Krasica sa sjedištem u Meji*; dr. sc. Boris VIZINTIN, *Neki kulturno povijesni spomenici*; dr. sc. Jelka RADAUŠ-RIBARIĆ, *Neke značajke pojedinih elemenata stare praputnjarske nošnje*; Branko BUJAN, *Čitaonica u Praputnjaku*; V. BUJAN, *Glavne osobine praputnjarskog dijalekta i Osebnosti Praputnjaraca i njihova dijalekta*. Poseban odjeljak posvećen je dvadeset šestorici istaknutih ličnosti praputnjarske prošlosti. U nastavku objavljena je skraćena verzija doktorske dizertacije Praputnjarka dr. sc. Ante ZAKARIJE, *Praputnjak – pokušaj strukturalne analize mikro – civilizacije*, obranjene na Sorboni u Parizu. Slijede:

Petar STRČIĆ, *Praputnjak u narodnooslobodilačkoj borbi*; Ante LUKETIĆ, *Poginuli i internirani Praputnjarci od 1941. do 1945. godine*. Cjelinu pod naslovom URBANIZACIJA PRAPUTNJAKA otvaraju članci dr. sc. V. TADEJEVIĆA, *Neke značajke procesa urbanizacije i Demografska obilježja stanovnika Praputnjaka*; zatim: Tomislav MILOŠ – Stan-ko ŠTIGLIĆ, *Elektrifikacija*; Krešo TOPLJAK – A. LUKETIĆ, *Društveno politički rad i akcije nakon oslobođenja*; A. LUKETIĆ, *Rekonstrukcija i asfaltiranje ceste kroz mjesto*; Božidar HRABA, *Izgradnja vodovoda*; K. TOPLJAK – A. LUKETIĆ, *Akcija izgradnje društvenog doma*; Srećko BUDISELIĆ, *Kulturno zabavne i sportske aktivnosti i Boćanje*; Miro ŠTIGLIĆ, *Lov u Praputnjaku*; dr. sc. V. TADEJEVIĆ, *Pokazatelji aktualnog životnog standarda stanovništva; Perspektive Praputnjaka u sklopu razvoja Rijeke prema Generalnom urbanističkom planu grada Rijeke (GUP 1973/2000) i Prostorna cjelina Praputnjaka kao kulturno dobro*. Tu se našao odjeljak ODRAZI sa bogatim poetskim stvaralaštvom čakavskog izričaja, kroz koje petero autora progovara o teškom težačkom životu, radosti i boli, intimi, prelijepom zavičaju, boljem životu. Zbornik završava cjelinom pod naslovom SJEĆANJA U PROZI: Stanko ŠILOVIĆ, *Život naših starih*; Ljubo VYBORNÝ, *Moja sjećanja na pučkoškolske dane u Praputnjaku*; Vilim FRANČIŠKOVIĆ, *Sjećanja na neke ljude i događaje u našem malom mestu*; Josip BUJANOVIĆ, *Narodni običaji i neka vjerovanja Praputnjaka u prošlom stoljeću*; dr. sc. V. TADEJEVIĆ – Josip KARIOLIĆ, *Sjećanja na vedre aktivnosti*

mladih između dva rata. Na kraj su uvrštena i dva članka posvećena vještački podignutim terasama, prezidima, na kojima je uzgajana loza za nadaleko poznatu "Bakarsku vodicu". Prvi, dr. sc. V. TADEJEVIĆA, *Bakarski prezidi*, a drugi, *Bakarske terase na svjetskoj sceni*, prijevod je članka objavljenog u najuglednijem geografskom časopisu na svijetu, National Geographic.

Nakon političkih promjena 90-ih god. XX. stoljeća, u Praputnjaku je osnovana Kulturno – društvena udruga čiji je zadatak, pored pokretanja brojnih aktivnosti, bilo i iniciranje izdavanja II. broja zbornika. Tako, nakon 22 god. na radost svih mještana tiskana je edicija s novim podacima, od koji dio svjedoči o akcijama i njihovim rezultatima poduzetim u razdoblju između dva sveska. I ovdje nailazimo na raznovrsne znanstvenoistraživačke, stručne i publicističke članke u kojima se ističu gospodarske, povijesne, kulturne, demografske, prirodne te književne vrijednosti i posebnosti mjesta. Velika pažnja poklonjena je, prije svega, suvremenim arhitektonskim rješenjima koja nisu u skladu sa postojećom tradicijom građenja, inicijativi da se da se očuva iskonski izgled ambijenta, te poljoprivrednim površinama ponad Bakra gdje se, nakon potpunoga zanemarivanja u proteklom razdoblju, počinju stvarati uvjeti za ponovnu proizvodnju izvorne "Bakarske vodice". Kako su u međuvremenu protekle značajne obljetnice - 1985. proslavljena je 125. godišnjica osnutka Osnovne škole u Praputnjaku, a 2002. godine 130. obljetnica osnutka Čitaonice, neizmjereno važne prosvjetno – kulturne ustano-

ve, valjalo je i njima posvetiti značajno mjesto. Drugo izdanje Zbornika donosi i više obavijesti o aktualnim životnim temama u drugoj polovini XX. te početka XXI. stoljeća, a dane su i najave ambicioznih projekata te poboljšanja životnih uvjeta u mjestu kojima se prvenstveno želi pružiti perspektiva mladima i zaustaviti njihovo napuštanje Praputnjaka.

Na ukupno 422 tiskane stranice nalaze se prilozi autora, i to: Vladimir GRUBEŠIĆ, *Položaj, značaj i posebnosti Praputnjaka unutar područja Grada Bakra*; prof. dr. sc. Mladena KIRIGIN-FRANČIŠKOVIĆ, *Neke prirodne osobitosti Praputnjaka, njihovo korištenje i ugroženost*; V. GRUBEŠIĆ i Pero LOVROVIĆ, *Praputnjak u riječi i slici, fotoesej*; prof. dr. sc. Vinko TADEJEVIĆ, *Praputnjak – naznake prirodnog smještaja i neki podaci o privrednim prilikama u povijesnom razvoju ili Bakarski prezidi*; Ivan NEPOMUK JEMERSIĆ, *Kopnom i morem na Plitvička jezera*; Brozo BROZOVIĆ, *Vinodolska knežija i morska kupališta*; dr. sc. Mile BOGOVIĆ SLUNJSKI, *Crkvena prošlost Praputnjaka*; dr. sc. Ivan ŠPORČIĆ, *Sestre milosrdnice i samostan u Praputnjaku 1900.-1999.*; Ivica JURIČIĆ, *Praputnjak u Domo-vinskom ratu*; Dragan FRKOVIĆ, dipl. ing., Stanko ŠTIGLIĆ, ing., *Uvođenje telefona u Praputnjak*; Adrijana ŠUBAT, *Broj i struktura stanovništva Praputnjaka*; prof. dr. sc. V. TADEJEVIĆ, *Teze o revitalizaciji praputnjarskog dolca – "Dolčine"*; Željko PERAN, ing. agronomije, *Program proizvodnje povrća i cvijeća*; Mirta BLAŽEVIĆ, *Program ekološke proizvodnje voća*; Tomislav VIČEVIĆ, *Revitalizacija praputnjarskih prezida*;

Zlatko ANTIĆ, Božidar MARGITIĆ, Vinko MIČETIĆ i grupa lovaca, *Lovstvo u Praputnjaku*; Goran ŠERER, *Maškare – tradicija i sadašnjost Praputnjaka*; Krešimir i Edo TOPLJAK, *Osnovna škola u Praputnjaku*; T. VIČEVIĆ i Srećko BUDIŠELIĆ, *Praputnjarska čitaonica – knjižnica, Obnova praputnjarskih prezida (fotoprilog)*; S. BUDIŠELIĆ, *Izgradnja i gospodarenje Društvenim domom u Praputnjaku*; Marijan FRANČIŠKOVIĆ, *Događanja Društvenog doma u Praputnjaku*. Ponovno je dana prigoda domaćem čakavskom izričaju koji se i dalje njeguje kroz mladu generaciju pjesnika u bloku ČAKAVSKA POEZIJA PRAPUTNJAKA. Poseban odjeljak i ovaj je puta dobili su ZASLUŽNI I POZNATI PRAPUTNJARCI, točnije njih trinaest. Na kraju je rubrika PRIKAZI I RAZMIŠLJANJA s dva priloga: Igor RADEKA, *Recenzija knjige prof. dr. sc. Jasminke Ledić, Dnevnik Mladena Lokotara* te Vinko MIČETIĆ, *Razmišljanja katolika laika*.

Zbornici *Praputnjak* proizvod su ujedinjenih lokalnih snaga ali i priloga uglednih znanstvenika, stručnjaka i publicista izvan toga vinodolskoga mjesta, u uistinu plemenitoj namjeri stvaranja novih kvaliteta u kulturnoj sferi. Nadam se da je praputnjarska inicijativa dala poticaj ostalim zaljubljenicima u zavičaj te da će u dogledno vrijeme historiografija biti obogaćena nizom takvih značajnih priloga.

Maja Polić

ČASOPIS RIJEKA

I-IX, SV. 1-18, 1994.-2004.

Današnji grad Rijeka - nastao 1947. god. ujedinjavanjem negdašnje Rijeke desno od potoka Rječine i Sušaka, grada na lijevoj obali potoka - jedan je od gradova u Hrvatskoj koji se može podičiti uistinu bogatom i burnom prošlošću. Grad je zbog toga plijenio pažnju mnogih znanstvenika, stručnjaka, publicista, književnika koji su svoje radove publicirali u različitim edicijama, a oni, pak, većeg obima, pretakani su u zasebna djela. S vremenom pojavila se potreba za edicijom koja bi bila posvećena isključivo Rijeci i užoj okolici. Stoga je 1994. godine Povijesno društvo Rijeka odlučilo odgovoriti na taj zahtjev oformivši publikaciju, *Časopis Rijeka*, koja će donositi obavijesti prvenstveno o povijesnom, potom i gospodarskom, pravnom, crkvenom, književnom itd. razvoju Rijeke i uže okolice. Urednički odbor *Časopisa Rijeka* čine glavni urednik akademik Petar STRČIĆ, predsjednik Društva, voditelj Arhiva HAZU u Zagrebu, Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci i u Puli itd., odgovorni urednik mr. sc. Darinko MUNIĆ, upravitelj Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci te tajnik Ljubomir PETROVIĆ. Ustanovljene su stalne rubrike u kojima su prilozi brojnih domaćih i stranih autora koji prate aktualna zbivanja na našoj i stranoj znanstvenoj i kulturnoj sceni. Pojedini svesci obogaćeni su i povremenim rubrikama, ovisno o intenzitetu događanja. Potrebno je spomenuti da

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

Godina LVIII
Zagreb 2005.

UDK 93/99

ISSN 0351-2193

Historijski zbornik, god. LVIII, str. 1-244, Zagreb 2005.

Izdavač

Društvo za hrvatsku povjesnicu

Redakcijski odbor

Slaven Bertoša

Mirjana Gross

Tvrtko Jakovina

Ivan Kampuš

Franko Mirošević

Ivica Prlender

Tomislav Raukar

Petar Strčić

Glavni i odgovorni urednik

Ivica Prlender

Članci i rasprave iz časopisa Historijski zbornik su referirani u publikacijama:

ABC Clio

Historical Abstracts

America: History and Life

Adresa uredništva

Društvo za hrvatsku povjesnicu, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 10000 Zagreb, I. Lučića 3, Hrvatska

Časopis izlazi jednom godišnje.

Izdanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH

Grafička priprema i tisak:

Ibis-grafika, IV Ravnice 25, Zagreb